

Sygn. akt VI ACa 974/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 czerwca 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Agata Wolkenberg

Sędzia SA – Urszula Wiercińska

Sędzia SA – Marzena Miąskiewicz (spr.)

Protokolant: – sekr. sądowy Ewelina Murawska

po rozpoznaniu w dniu 27 czerwca 2012 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa M. S.

przeciwko (...) Bank S.A. we W.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 23 lutego 2011 r.

sygn. akt XVII AmC 1317/09

I odrzuca apelację powoda w zakresie żądania uznania za niedozwolone postanowienia punktu 9 wzorca umowy o prowadzenie konta dla osób fizycznych,

II oddala apelację powoda w pozostałej części,

III oddala apelację pozwanej w całości,

IV znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 974/11

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 29 lipca 2009r., skierowanym przeciwko (...) Bankowi S.A. we W., M. S. wniósł o uznanie za niedozwolone postanowień wzorca umowy o nazwie: „Umowa o prowadzenie konta dla osób fizycznych nr (...)”, zawartych odpowiednio w punktach: 7, 9, 11, 19, 21, 21 c, 24, 32, 34, 36a. W odpowiedzi na wezwanie Sądu, powód pismem z dnia 21 września 2009r. ograniczył zakres kwestionowanych w pozwie klauzul, wnosząc o pominięcie przy rozpoznaniu sprawy klauzulo numerach: 7, 11, 21c, jednocześnie podtrzymując powództwo w pozostałym zakresie. Zgodnie z powyższym powód ograniczył powództwo do pkt. 9, 19, 21, 24, 32, 34, 36a spornego wzorca. Pismem z dnia 4 listopada 2010 r., powód podtrzymał żądania pozwu w zakresie pkt. 19, 21, 32, 34, 36a wskazanego wzorca oraz rozszerzył powództwo o pkt. 36 b, 36 c, 37 i 38 wzorca.

Ostatecznie powód wniósł o uznanie za niedozwolone następujących zapisów wzorca o treści:

Bank odpowiada wyłącznie za rzeczywiste i udowodnione straty Posiadacza spowodowane przez nieterminowe lub nieprawidłowe wykonanie jego dyspozycji (pkt 19 Umowy),

Umowa Konta może być wypowiedziana przez każdą ze stron, w formie pisemnej pod rygorem nieważności, z zachowaniem 14-dniowego okresu wypowiedzenia, z tym zastrzeżeniem, iż Bank może wypowiedzieć umowę tylko z ważnych przyczyn, do których zalicza się w szczególności: (pkt 21 Umowy),

Posiadacz niniejszym oświadcza, iż wszelkie dane przekazane Bankowi w celu zawarcia niniejszej umowy są kompletne i prawdziwe (pkt 32 Umowy),

Posiadacz oświadcza, że w zakresie roszczeń Banku wynikających z niniejszej umowy poddaje się egzekucji w trybie określonym w art. 97 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe i upoważnia Bank do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego do kwoty zadłużenia: 30.000 (trzydzieści tysięcy złotych) PLN. Bank może wystąpić o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności najpóźniej w terminie trzech lat od dnia, w którym umowa uległa rozwiązaniu (pkt 34 Umowy)

Posiadacz Konta oświadcza, że: został poinformowany o przetwarzaniu przez Bank oraz podmioty związane z Bankiem umową o współpracy w zakresie świadczonych usług bankowych, swoich danych osobowych oraz danych o wiarygodności zobowiązaniach uzyskanych w wyniku zawarcia niniejszej umowy, w celu należytego jej wykonywania oraz realizacji innych celów statutowych Banku, w tym również po wygaśnięciu niniejszej umowy (pkt 36 a Umowy).

Posiadacz Konta oświadcza, że: wyraża zgodę i upoważnia Bank oraz podmioty związane z Bankiem umową o współpracy w zakresie świadczonych usług bankowych do przetwarzania danych o których mowa w pkt 36 lit. a) oraz w celach tam wskazanych, w tym również po wygaśnięciu niniejszej umowy (pkt 36b Umowy);

Posiadacz Konta oświadcza, że: został poinformowany o dobrowolnym charakterze przekazania swoich danych osobowych, prawie kontroli przetwarzania swoich danych osobowych oraz żądania uzupełnienia, uaktualnienia i sprostowania tych danych w zbiorze danych Banku (pkt 36c Umowy);

Posiadacz Konta M. S. wyraża zgodę na zamieszczenie i przetwarzanie swoich danych osobowych w bazie danych osobowych Banku dla celów promocyjnych i marketingowych Banku, podmiotów z nim współpracujących w zakresie świadczonych przez Bank usług bankowych oraz innych podmiotów, z którymi Bank współpracuje przy sprzedaży ich produktów i usług, a także na otrzymywanie informacji handlowej np.: o świadczonych usługach i oferowanych produktach, propozycji udziału w promocjach, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej na podany adres poczty elektronicznej oraz nr telefonu komórkowego oraz na posłużenie się przez Bank innymi środkami porozumiewania się na odległość w celu złożenia przez Bank propozycji zawarcia umowy, w tym również po wygaśnięciu umowy (pkt 37 Umowy);

Zmiany postanowień niniejszej umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności i będą wprowadzane aneksem za zgodą stron niniejszej Umowy za wyjątkiem zmian dotyczących Regulaminu, Tabeli opłat i prowizji i Tabeli oprocentowania oraz pakietu Konta (pkt 38 Umowy).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości, oraz o zasądzenie od powoda kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 23 lutego 2011r. Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. uznał za niedozwolone i zakazuje wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy o treści:

- Bank odpowiada wyłącznie za rzeczywiste i udowodnione straty Posiadacza spowodowane przez nieterminowe lub nieprawidłowe wykonanie jego dyspozycji,

- Umowa Konta może być wypowiedziana przez każdą ze stron, w formie pisemnej pod rygorem nieważności, z zachowaniem 14-dniowego okresu wypowiedzenia, z tym zastrzeżeniem, iż Bank może wypowiedzieć umowę tylko z ważnych przyczyn, do których zalicza się w szczególności: (...),
- Posiadacz Konta oświadcza, że: został poinformowany o przetwarzaniu przez Bank oraz podmioty związane z Bankiem umową o współpracy w zakresie świadczonych usług bankowych, swoich danych osobowych oraz danych o wierzytelnościach i zobowiązaniach uzyskanych w wyniku zawarcia niniejszej umowy, w celu należytego jej wykonywania oraz realizacji innych celów statutowych Banku, w tym również po wygaśnięciu niniejszej umowy;
- Posiadacz Konta oświadcza, że: wyraża zgodę i upoważnia Bank oraz podmioty związane z Bankiem umową o współpracy w zakresie świadczonych usług bankowych do przetwarzania danych o których mowa w pkt 36 lit a) oraz w celach tam wskazanych, w tym również po wygaśnięciu niniejszej umowy;
- Posiadacz Konta (...) wyraża zgodę na zamieszczenie i przetwarzanie swoich danych osobowych w bazie danych osobowych Banku dla celów promocyjnych i marketingowych Banku, podmiotów z nim współpracujących w zakresie świadczonych przez Bank usług bankowych oraz innych podmiotów, z którymi Bank współpracuje przy sprzedaży ich produktów i usług, a także na otrzymywanie informacji handlowej np.: o świadczonych usługach i oferowanych produktach, propozycji udziału w promocjach, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej na podany adres poczty elektronicznej oraz nr telefonu komórkowego oraz na posłużenie się przez Bank innymi środkami porozumiewania się na odległość w celu złożenia przez Bank propozycji zawarcia umowy, w tym również po wygaśnięciu umowy;
- Zmiany postanowień niniejszej umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności i będą wprowadzane aneksem za zgodą stron niniejszej Umowy za wyjątkiem zmian dotyczących Regulaminu, Tabeli opłat i prowizji i Tabeli oprocentowania oraz pakietu Konta;

II. oddalił powództwo w pozostałej części;

III. obciążył pozwanego kwotą 600 zł tytułem wpisu stałego od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony;

IV. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 30 zł (tytułem poniesionych kosztów przejazdu);

V. zarządził publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt pozwanego.

Sąd Okręgowy ustalił, że pozwany prowadzi działalność gospodarczą w zakresie usług bankowych, w ramach której oferuje usługę prowadzenia konta osobistego dla osób fizycznych, dla realizacji której przygotował wzorec o nazwie „Umowa o prowadzenie konta dla osób fizycznych”, zawierający zakwestionowane przez powoda postanowienia o następującej treści:

Bank odpowiada wyłącznie za rzeczywiste i udowodnione straty Posiadacza spowodowane przez nieterminowe lub nieprawidłowe wykonanie jego dyspozycji (pkt 19 Umowy),

Umowa Konta może być wypowiedziana przez każdą ze stron, w formie pisemnej pod rygorem nieważności, z zachowaniem 14-dniowego okresu wypowiedzenia, z tym zastrzeżeniem, iż Bank może wypowiedzieć umowę tylko z ważnych przyczyn, do których zalicza się w szczególności: (...) (pkt 21 Umowy),

Posiadacz niniejszym oświadcza, iż wszelkie dane przekazane Bankowi w celu zawarcia niniejszej umowy są kompletne i prawdziwe (pkt 32 Umowy),

Posiadacz oświadcza, że w zakresie roszczeń Banku wynikających z niniejszej umowy poddaje się egzekucji w trybie określonym w art. 97 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe i upoważnia Bank do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego do kwoty zadłużenia: 30.000 (trzydzieści tysięcy złotych) PLN. Bank może wystąpić o nadanie

bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności najpóźniej w terminie trzech lat od dnia, w którym umowa uległa rozwiązaniu (pkt 34 Umowy),

Posiadacz Konta oświadcza, że: został poinformowany o przetwarzaniu przez Bank oraz podmioty związane z Bankiem umową o współpracy w zakresie świadczonych usług bankowych, swoich danych osobowych oraz danych o wiarygodnościach zobowiązaniach uzyskanych w wyniku zawarcia niniejszej umowy, w celu należytego jej wykonywania oraz realizacji innych celów statutowych Banku, w tym również po wygaśnięciu niniejszej umowy (pkt 36 a Umowy),

Posiadacz Konta oświadcza, że: wyraża zgodę i upoważnia Bank oraz podmioty związane z Bankiem umową o współpracy w zakresie świadczonych usług bankowych do przetwarzania danych o których mowa w pkt 36 lit. a) oraz w celach tam wskazanych, w tym również po wygaśnięciu niniejszej umowy (pkt 36b Umowy),

Posiadacz Konta oświadcza, że: został poinformowany o dobrowolnym charakterze przekazania swoich danych osobowych, prawie kontroli przetwarzania swoich danych osobowych oraz żądania uzupełnienia, uaktualnienia i sprostowania tych danych w zbiorze danych Banku (pkt 36c Umowy);

Posiadacz Konta M. S. wyraża zgodę na zamieszczenie i przetwarzanie swoich danych osobowych w bazie danych osobowych Banku dla celów promocyjnych i marketingowych Banku, podmiotów z nim współpracujących w zakresie świadczonych przez Bank usług bankowych oraz innych podmiotów, z którymi Bank współpracuje przy sprzedaży ich produktów i usług, a także na otrzymywanie informacji handlowej np.: o świadczonych usługach i oferowanych produktach, propozycji udziału w promocjach, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej na podany adres poczty elektronicznej oraz nr telefonu komórkowego oraz na posłużenie się przez Bank innymi środkami porozumiewania się na odległość w celu złożenia przez Bank propozycji zawarcia umowy, w tym również po wygaśnięciu umowy (pkt 37 Umowy),

Zmiany postanowień niniejszej umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności i będą wprowadzane aneksem za zgodą stron niniejszej Umowy za wyjątkiem zmian dotyczących Regulaminu, Tabeli opłat i prowizji i Tabeli oprocentowania oraz pakietu Konta (pkt 38 Umowy).

Pozwany nie zakwestionował wiarygodności dołączonego do pozwu wzorca umownego ani nie zarzucił niezgodności kwestionowanych postanowień z jego treścią, dlatego okoliczności te Sąd Okręgowy uznał za udowodnione na podstawie art. 230 k.p.c.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Sąd I instancji stwierdził, że w postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone przedmiotem oceny Sądu jest to, czy zawarte we wzorach, kwestionowane postanowienia kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz czy skutkiem tego dochodzi do rażącego naruszenia interesów konsumentów. Nie dotyczy to jednak postanowień regulujących główne świadczenia stron, jak cena lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Decydujące znaczenie dla oceny abuzywności tych postanowień ma fakt, czy zostały uzgodnione w sposób indywidualny.

Zgodnie z treścią art. 385¹§1 k.c. przesłankami abuzywności postanowień wzorca umownego jest ich sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażące naruszenie interesów konsumenta. Istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka. „Dobre obyczaje”, to reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są m.in. działania wykorzystujące choćby niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania.

Klauzula generalna wyrażona w art. 385¹ §1 k.c. uzupełniona została listą niedozwolonych postanowień umownych zamieszczoną w art. 385³ k.c. Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce klauzule uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków lub ryzyka między stronami prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Są to takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta) z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym położeniu. Wyliczenie to ma charakter niepełny, przykładowy i pomocniczy. Funkcja jego polega na tym, iż zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu znacząco ułatwić ma wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 385¹ §1 k.c. W razie wątpliwości ciężar dowodu, że dane postanowienia nie spełniają przesłanek klauzuli generalnej spoczywa na przedsiębiorcy - art. 385¹ §4 k.c. Aby uchylić domniemanie, że klauzula umowna zgodna z którąś z przykładowych klauzul wymienionych w art. 385³ k.c. jest niedozwolonym postanowieniem umownym należy wykazać, że została ona uzgodniona indywidualnie lub, że nie kształtuje praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając ich interesy mimo swego „niedozwolonego” brzmienia tzn. nie spełnia przesłanek z art. 385¹ §1 k.c. Dopiero po wykazaniu tej drugiej okoliczności może dojść do obalenia domniemania abuzywności.

Bezspornym jest , że w rozpoznawanym przypadku konsument nie miał wpływu na treść kwestionowanych postanowień umownych, nie były one z nim uzgodnione indywidualnie. Pozwany nie przedstawił również żadnego dowodu na okoliczność, iż konsument miał możliwość prowadzenia negocjacji lub też innego wpływu na treść postanowień przedmiotowego wzorca. Sąd ustalił zatem, że wskazany wzorzec umowny nie był uzgadniany indywidualnie z konsumentem.

Przedmiotowe postanowienia nie dotyczą również głównych świadczeń stron, którymi w niniejszym przypadku są : ze strony pozwanego - świadczenie usług bankowych, ze strony konsumenta - zapłata wynagrodzenia za świadczone usługi. Do rozstrzygnięcia pozostała zatem kwestia, czy przedmiotowe postanowienia, kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumenta.

Odnosnie zakwestionowanego przez powoda postanowienia umownego pochodzącego z pkt 19 wzorca o treści: Bank odpowiada wyłącznie za rzeczywiste i udowodnione straty Posiadacza spowodowane przez nieterminowe lub nieprawidłowe wykonanie jego dyspozycji, Sąd Okręgowy stwierdził, iż niewątpliwie prowadzi ono do wyłączenia lub istotnego ograniczenia odpowiedzialności względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania.

Do umowy rachunku bankowego mają zastosowanie przepisy ogólne zobowiązań kodeksu cywilnego dotyczące odpowiedzialności banku za szkodę powstałą w wyniku jego zawinionego działania, w tym wypadku nieterminowego lub nieprawidłowego wykonania dyspozycji złożonych przez konsumenta.

Stosownie do treści art. 361 §2 k.c., naprawienie szkody powstałej w skutek opisanego wyżej działania banku, obejmuje straty, które poszkodowany (konsument) poniósł w wyniku działań bądź zaniechań banku oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Wskazać przy tym należy, iż treść art. 52 ust 2 pkt 10 ustawy - Prawo bankowe, nie wyłącza stosowania w umowach z konsumentami art. 361 §2 k.c., natomiast określa, co powinna zawierać umowa rachunku bankowego. Punkt 10 tegoż artykułu wskazuje, iż w umowie należy zawrzeć postanowienia co do zakresu odpowiedzialności banku oraz wysokości odszkodowania banku za prowadzenie rachunku bankowego. Powyższe nie oznacza jednak, iż postanowienia umowy w tym zakresie mogą zostać określone dowolnie, z pominięciem obowiązujących strony umowy cywilnej przepisów powszechnie obowiązującego prawa. Tymczasem, w ocenie Sądu Okręgowego, w treści zakwestionowanej klauzuli pozwany wyłącza swoją odpowiedzialność wobec konsumenta za utracone korzyści, które mógłby on osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono, a więc gdyby Bank terminowo oraz prawidłowo zrealizował dyspozycję złożoną przez konsumenta. Postanowienie to jako mieszczące się

w hipotezie art. 385³ pkt 2 k.c. Sąd Okręgowy uznał zatem za niedozwolone, bowiem kształtuje ono prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, naruszając w ten sposób w sposób rażący jego interesy.

Odnosnie postanowienia umownego zawartego w pkt 21 wzorca o treści: Umowa Konta może być wypowiedziana przez każdą ze stron, w formie pisemnej pod rygorem nieważności, z zachowaniem 14-dniowego okresu wypowiedzenia, z tym zastrzeżeniem, iż Bank może wypowiedzieć umowę tylko z ważnych przyczyn, do których zalicza się w szczególności: (...) Sąd Okręgowy uznał, iż stanowi ono niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ §1 k.c., ponieważ przewiduje zbyt krótki okres wypowiedzenia umowy rachunku bankowego – 14 dni. Sąd Okręgowy stwierdził, że ustalenie przez Bank tak krótkiego okresu wypowiedzenia umowy pociąga za sobą nadmiernie uciążliwe dla konsumenta konsekwencje. W sytuacji, gdy Bank wypowie, zgodnie z zakwestionowanym postanowieniem, umowę rachunku bankowego, konsument będzie zmuszony zaledwie w terminie 14 dni do dopełnienia wszelkich formalności związanych z ewentualną zmianą Banku. Oznacza to, iż we wskazanym terminie, będzie on zmuszony dokonać wyboru nowego banku, zapoznać się z jego ofertą dotyczącą prowadzenia rachunku bankowego, zgromadzić wszystkie niezbędne i wymagane w tym zakresie dokumenty, dokonać przeniesienia swoich środków finansowych oraz przekazać informację dotyczącą zmiany numeru konta bankowego we wszystkich instytucjach i firmach, z którymi łączy go stosunki o charakterze finansowym oraz np. u swego pracodawcy, który dokonuje przelewu wynagrodzenia na wskazany rachunek bankowy. Zdaniem Sądu Okręgowego czas, w jakim konsument musiałby dokonać wszystkim ewentualnych czynności wskazanych powyżej, związanych z zamknięciem dotychczasowego rachunku bankowego oraz otwarciem nowego, jest nieproporcjonalny do czasu, w jakim, zgodnie z zakwestionowanym postanowieniem, winien jest ich dopełnić w celu niezakłóconego korzystania z rachunku bankowego. W ocenie Sądu I instancji normą dobrego obyczaju w takiej sytuacji byłoby określenie terminu wypowiedzenia obejmującego co najmniej jeden okres rozliczeniowy, tj. 30 dni.

Nadto na uwagę zdaniem Sądu Okręgowego zasługuje fakt, iż zakwestionowane postanowienie umowne wypełnia przesłanki z art. 385³ pkt 9 i 10 k.c., albowiem poprzez takie ukształtowanie treści postanowienia przyznają Bankowi uprawnienie do dokonywania wiążącej interpretacji umowy, a w konsekwencji uprawniają do jednostronnego wypowiedzenia umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w umowie. Zgodnie bowiem z treścią art. 730 kc rozwiązanie umowy rachunku bankowego zawartej na czas nie oznaczony może nastąpić w każdym czasie wskutek wypowiedzenia przez którąkolwiek ze stron; jednakże bank może wypowiedzieć taką umowę tylko z ważnych powodów.

Mając na względzie utrwalone stanowisko doktryny, iż ważne powody wypowiedzenia umowy rachunku bankowego powinny być określone w treści umowy, Sąd Okręgowy zważył, iż winny one stanowić zamknięty katalog przyczyn, z powodu których Bank może wypowiedzieć umowę rachunku bankowego. Tymczasem zakwestionowane postanowienie umowne, poprzez swoją redakcję: do których zalicza się w szczególności: (...) stanowi katalog otwarty i tym samym umożliwia Bankowi dokonywanie wiążącej interpretacji tego, co będzie stanowiło ów ważny powód. Poprzez użycie w kwestionowanej klauzuli sformułowania w szczególności Bank uzyskuje uprawnienie do sprzecznego z dobrymi obyczajami kształtowania praw i obowiązków konsumenta, rażąco naruszającego jego interesy poprzez jednostronną ocenę niewymienionych w umowie okoliczności, wskutek czego może podjąć decyzje o wypowiedzeniu umowy.

Zdaniem Sądu Okręgowego, takie ukształtowanie stosunku prawnego stanowi nadużycie przewagi kontraktowej pozwanego – profesjonalisty względem konsumenta.

Odnosnie zaś postanowienia zawartego w pkt 36a umowy, o treści: Posiadacz Konta oświadcza, że: został poinformowany o przetwarzaniu przez Bank oraz podmioty związane z Bankiem umową o współpracy w zakresie świadczonych usług bankowych, swoich danych osobowych oraz danych o wiarygodnościach i zobowiązaniach uzyskanych w wyniku zawarcia niniejszej umowy, w celu należytego jej wykonywania oraz realizacji innych celów statutowych Banku, w tym również po wygaśnięciu niniejszej umowy, Sąd Okręgowy stwierdził, że stanowi ono niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ §1 k.c., ponieważ poprzez takie sformułowanie jego treści narzuca konsumentowi wyrażenie zgody na przetwarzanie przez Bank oraz bliżej nie określone podmioty

związane z Bankiem umową o współpracy w zakresie świadczonych usług bankowych jego danych osobowych oraz danych o wierzycielnościach i zobowiązaniach uzyskanych w wyniku zawarcia umowy o świadczenie usług rachunku bankowego. Tymczasem treść art. 23 Ustawy o ochronie danych osobowych wskazuje w jakim zakresie dopuszczalne jest przetwarzanie danych osobowych. Mając na względzie jego treść Sąd Okręgowy stwierdził, że zgoda na przetwarzanie danych osobowych w postaci oświadczenia woli musi zostać złożona świadomie, wyraźnie oraz co najważniejsze swobodnie. Ponadto zgoda na przetwarzanie danych osobowych nie może być zgodą blankietową tzn. taką która nie wskazuje konkretnego celu w jakim te dane osobowe mogą być przetwarzane. Takie stanowisko zaprezentował Naczelny Sąd Administracyjny, który w wyroku z dnia 4 kwietnia 2003 r. (sygn. akt II SA 2135/02) stwierdził, iż zgoda na przetwarzanie danych musi być wyraźna.

Tymczasem poprzez umieszczenie we wzorcu umownym oświadczenia o treści zakwestionowanej w pozwie, konsument nie miał szansy na swobodne udzielenie takiej zgody. Nie miał on możliwości wyrażenia sprzeciwu co do przetwarzania jego danych osobowych oraz danych o wierzycielnościach i zobowiązaniach uzyskanych w wyniku zawarcia umowy o świadczenie usług rachunku bankowego, albowiem zakwestionowana klauzula narzuca oświadczenie o tym, że został on o tym poinformowany. Nadto z zapisu objętego pozwem wynika, iż do przetwarzania w/w danych będzie uprawniony nie tylko Bank, ale bliżej nieokreślone podmioty związane z Bankiem umową o współpracy w zakresie świadczonych usług. Oznacza to, iż faktycznie nieograniczony krąg osób oraz podmiotów będzie miał dostęp do objętych postanowieniem danych osobowych.

W ocenie Sądu Okręgowego nie bez znaczenia dla abuzywności omawianego postanowienie pozostaje fakt, iż z góry narzucona konsumentowi zgoda na przetwarzanie danych osobowych obowiązuje również po wygaśnięciu umowy. Zdaniem Sądu I instancji, takie ukształtowanie treści postanowienia umownego kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając jego interesy.

Sąd Okręgowy stwierdził, że te same argumenty znajdują zastosowanie również w odniesieniu do postanowienia zawartego w pkt 36b umowy, o treści: Posiadacz Konta oświadcza, że: wyraża zgodę i upoważnia Bank oraz podmioty związane z Bankiem umową o współpracy w zakresie świadczonych usług bankowych do przetwarzania danych o których mowa w pkt 36 lit. a) oraz w celach tam wskazanych, w tym również po wygaśnięciu niniejszej umowy., a także do zapisu zawartego w pkt 37 wzorca umowy, o treści: Posiadacz Konta (...) wyraża zgodę na zamieszczenie i przetwarzanie swoich danych osobowych w bazie danych osobowych Banku dla celów promocyjnych i marketingowych Banku, podmiotów z nim współpracujących w zakresie świadczonych przez Bank usług bankowych oraz innych podmiotów, z którymi Bank współpracuje przy sprzedaży ich produktów i usług, a także na otrzymywanie informacji handlowej np.: o świadczonych usługach i oferowanych produktach, propozycji udziału w promocjach, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej na podany adres poczty elektronicznej oraz nr telefonu komórkowego oraz na posłużenie się przez Bank innymi środkami porozumiewania się na odległość w celu złożenia przez Bank propozycji zawarcia umowy, w tym również po wygaśnięciu umowy. Oba postanowienia zawierają upoważnienie dla Banku do przekazania danych osobowych konsumenta bliżej nieokreślonym podmiotom, z którymi Bank współpracuje oraz przewidują wyrażenie z góry, zgody m.in. na przetwarzanie oraz przekazywanie danych osobowych konsumenta również po wygaśnięciu umowy na mocy której konsument te dane przekazał. Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy oba te postanowienia uznał za naruszające art. 385¹ §1 k.c.

Klauzulę zawartą w pkt 38 spornego wzorca umowy, o treści: Zmiany postanowień niniejszej umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności i będą wprowadzane aneksem za zgodą stron niniejszej Umowy za wyjątkiem zmian dotyczących Regulaminu, Tabeli opłat i prowizji i Tabeli oprocentowania oraz pakietu Konta, Sąd Okręgowy uznał za niedozwolone postanowienie umowne z racji tego, że przewiduje ono możliwość jednostronnej zmiany Regulaminu przez Bank bez wskazania ważnej przyczyny, bez wcześniejszego powiadomienia o takim zamiarze konsumenta, a także bez wskazania terminu do wypowiedzenia umowy na wypadek niewyrażenia przez konsumenta zgody na wprowadzaną zmianę Regulaminu oraz tego, że wyłącza obowiązek doręczenia konsumentowi treści proponowanych zmian Regulaminu. Takie ukształtowanie praw i obowiązków stron, bezsprzecznie narusza

równowagę kontraktową na niekorzyść konsumenta. Pozostaje ono również w sprzeczności z ogólną zasadą skuteczności składania oświadczeń woli określoną w art. 61 k.c.

O abuzywności zakwestionowanego postanowienia umownego świadczy również brak zapisu o możliwości wypowiedzenia umowy jak również niewskazanie okresu wypowiedzenia umowy przez konsumenta w przypadku gdyby nie zaakceptował on wprowadzanych zmian Regulaminu. Przy czym podkreślenia wymaga, że zgodnie z treścią pkt . 11 przedmiotowego wzorca - (umowy o prowadzenie konta dla osób fizycznych) regulamin stanowi integralną część umowy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdzając, że kwestionowane, wymienione powyżej postanowienia wzorca umownego stosowanego przez pozwanego stanowią klauzule niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ §1 k.c., zakazał ich wykorzystywania w obrocie na podstawie art. 479⁴² k.p.c.

Odnosząc się do klauzuli umownej zawartej w pkt 32 wzorca umowy, o treści: Posiadacz niniejszym oświadcza, iż wszelkie dane przekazane Bankowi w celu zawarcia niniejszej umowy są kompletne i prawdziwe Sąd Okręgowy stwierdził natomiast, iż nie jest ona niezgodna z art. 385¹ k.c. Zapis ten, zdaniem Sądu I instancji nie narusza interesów konsumentów ani nie stoi w sprzeczności z dobrymi obyczajami, stanowi zaś zwyczajowo przyjęte i stosowane oświadczenie, iż dane przekazane Bankowi są kompletne i prawdziwe, co z kolei umożliwi np.: prawidłową wymianę korespondencji.

Odnosząc się do postanowienia zawartego w pkt 34 wzorca umowy o treści: Posiadacz oświadcza, że w zakresie roszczeń Banku wynikających z niniejszej umowy poddaje się egzekucji w trybie określonym w art. 97 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe i upoważnia Bank do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego do kwoty zadłużenia: 30 000 (trzydzieści tysięcy złotych) PLN. Bank może wystąpić o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności najpóźniej w terminie trzech lat od dnia, w którym umowa uległa rozwiązaniu, Sąd Okręgowy stwierdził, że powód nie wykazał w toku postępowania, iż zapis ten kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz że skutkiem tego dochodzi do rażącego naruszenia interesów konsumentów. Instytucja poddania się egzekucji w trybie określonym w art. 97 ustawy - Prawo bankowe jest prawnie dopuszczonym i powszechnie stosowanym instrumentem ochrony wierzyciela, w tym wypadku Banku, w relacjach z dłużnikiem. Umożliwia ona szybkie dochodzenie należności wynikających z zobowiązań umownych, bez szkody dla którejkolwiek ze stron umowy. Ponadto Sąd Okręgowy stwierdził, że konieczność wskazania konkretnej kwoty zadłużenia, do której bank może wystawić bankowy tytuł egzekucyjny, wynika z treści ust 2 art. 97 Prawa bankowego. Dlatego też, zdaniem Sądu Okręgowego, postanowienie to nie spełnia przesłanek niedozwolonego postanowienia umownego w rozumieniu art. 385¹ §1 k.c.

Sąd Okręgowy nie znalazł również podstaw do uwzględnienia powództwa w zakresie postanowienia zawartego w pkt 36c Umowy, o treści: Posiadacz Konta oświadcza, że: został poinformowany o dobrowolnym charakterze przekazania swoich danych osobowych, prawie kontroli przetwarzania swoich danych osobowych oraz żądania uzupełnienia, uaktualnienia i sprostowania tych danych w zbiorze danych Banku, albowiem zapis ten nie określa praw ani obowiązków konsumenta jako strony umowy, lecz stanowi jednostronne i oświadczenie woli konsumenta.

O kosztach postępowania orzeczono stosownie do wyniku sporu na podstawie art. 100 k.p.c uznając, iż strona powodowa uległa tylko co do nieznaczącej części swego żądania. O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym zarządzoło zgodnie z art. 479⁴⁴ k.p.c.

Powyższy wyrok obie strony zaskarżyły apelacją.

Powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części oddalającej powództwo i uznanie za niedozwolone również postanowień zawartych w pkt 9 i 34 wzorca umowy, zarzucając, iż Sąd Okręgowy błędnie ocenił, że postanowienie zawarte w pkt 34 nie ma charakteru niedozwolonego oraz podnosząc, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał jego żądania co do pkt 9 mimo, że powód nie cofnął pozwu w tym zakresie.

Pozwany zaskarżył przedmiotowy wyrok w całości, zarzucając naruszenie:

1) art.479⁴³ k.p.c. w zw. z art.199 pkt 2 k.p.c. poprzez orzeczenie co do istoty sprawy o żądaniu pozwu w części, w której powinien on podlegać odrzuceniu z uwagi na rozszerzoną prawomocność wyroków Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznających postanowienia wzorców odpowiadające w swej treści postanowieniom wymienionym w pkt III ppkt 1 apelacji za niedozwolone oraz z powodu wpisania powyższych postanowień do Rejestru klauzul niedozwolonych jeszcze przed złożeniem pozwu w niniejszej sprawie,

2) art.3851 §1 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że zawarte w pkt 36a, 36b oraz 37 postanowienia wzorca „Umowa o prowadzenie konta dla osób fizycznych nr (...)” statuuje prawa i obowiązki klienta banku w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając jego interesy, a w szczególności poprzez błędne przyjęcie, że naruszają one art.23 ustawy o ochronie danych osobowych.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i odrzucenie pozwu w części dotyczącej uznania za niedozwolone następujących postanowień wzorca umowy:

- Bank odpowiada wyłącznie za rzeczywiste i udowodnione straty spowodowane przez nieterminowe lub nieprawidłowe wyko dyspozycji,

- Umowa Konta może być wypowiedziana przez każdą ze stron, w form: pod rygorem nieważności, z zachowaniem 14-dniowego okresu wypowiedzenia z tym zastrzeżeniem, iż Bank może wypowiedzieć umowę tylko z przyczyn, do których zalicza się w szczególności (...),

- Zmiany postanowień niniejszej umowy wymagają formy pisemnej po nieważności i będą wprowadzane aneksem za zgodą stron niniejszej z wyjątkiem zmian dotyczących Regulaminu, Tabeli opłat i prowizji oprocentowania oraz pakietu Konta,

oraz o zmianę zaskarżonego wyroku w pozostałej części poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Jeżeli chodzi o apelację powoda to w pierwszej kolejności należy podnieść, że z pisemnego uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, iż Sąd Okręgowy nie objął rozpoznaniem żądania uznania za niedozwolone postanowienia pkt 9 wzorca umowy o prowadzenie konta dla osób fizycznych o treści: „ Informacja o zmianach stanu konta i saldzie jest dostępna w placówkach banku lub innych niż Placówka kanałach dostępu określonych w odrębnych przepisach,” stwierdzając, że ostatecznie powód podtrzymał żądania pozwu w zakresie pkt. 19, 21, 32, 34, 36a, b, c, 37 i 38 wzorca, co skutkowało odrzuceniu przez Sąd Apelacyjny apelacji w tym zakresie na podstawie art. 370 k.p.c., gdyż zaskarżone może być tylko orzeczenie istniejące. Nie można zatem wnieść środka odwoławczego od orzeczenia, które nie zostało – w rozumieniu przepisów prawa procesowego – wydane. Chodzi tu zarówno o brak orzeczenia w ogóle, jak i brak w wydanym orzeczeniu rozstrzygnięcia w określonym przedmiocie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2011 r. sygn. akt II PZ 34/11), co miało miejsce w rozpoznawanej sprawie. Brak negatywnego rozstrzygnięcia w wyroku skutkuje dla powoda brakiem przedmiotu zaskarżenia, a w konsekwencji niedopuszczalnością apelacji w tym zakresie na podstawie art. 370 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny postanowił jak w punkcie 1 wyroku.

W pozostałej zaś części, Sąd Apelacyjny uznał apelację powoda za niezasadną, a apelację pozwanej za pozbawioną podstaw w całości.

Sąd II instancji w pełni podziela ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy, stan faktyczny zresztą w toku postępowania przed Sądem I instancji nie był sporny między stronami. Również w apelacjach żadna ze stron, w tym pozwana, nie zgłosiła zarzutów dotyczących błędnego ustalenia stanu faktycznego. Dopiero w piśmie procesowym wniesionym w toku postępowania apelacyjnego (k. 163) pozwana podniosła, że dokonana przez Sąd

Okręgowy kontrola wzorca nie miała charakteru kontroli abstrakcyjnej, bo przedłożony przy pozwie wzorec został już zmodyfikowany wskutek oświadczeń złożonych przez powoda jako potencjalnego klienta, w trakcie czynności zmierzających do zawarcia umowy, a chodzi tu w szczególności o punkt 37 wzorca „Umowa o prowadzenie konta dla osób fizycznych”. Zarzut ten nie został uwzględniony przez Sąd Apelacyjny, po pierwsze dlatego, że wobec treści art. 381 k.p.c. zgłoszenie go na tym etapie postępowania jest spóźnione, w sytuacji gdy strona pozwana reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika mogła go powołać w postępowaniu przed Sądem Okręgowym i nie wskazała żadnych przyczyn z powodu których tego nie uczyniła, a po drugie, niezależnie od powyższego, na poparcie tego zarzutu skarżąca przedstawiła wydruk komputerowy wzorca „Umowy o prowadzenie konta dla osób fizycznych”, określany przez nią wzorcem, który jako że nie został opatrzony adnotacją, kto i w jakiej dacie go sporządził, jest niewiarygodny. Nie można też ustalić w jakim okresie wzorec ten był stosowany przez pozwaną.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny podzielił ustalenie Sądu Okręgowego, że pozwana stosuje ten wzorec o nazwie „Umowa o prowadzenie konta dla osób fizycznych”, który został przedłożony przez powoda przy pozwie.

Przechodząc do oceny zarzutów zgłoszonych przez powoda w apelacji, to należy uznać, że Sąd I instancji prawidłowo przeprowadził ocenę prawną postanowienia zawartego w pkt 34 wzorca umowy uznając, że powód nie wykazał, aby zapis ten kształtował prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz aby w skutek tego dochodziło do rażącego naruszenia interesów konsumenta.

Słusznie w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia zauważono, że instytucja poddania się egzekucji w trybie określonym w art. 97 ustawy – Prawo bankowe jest prawnie dopuszczalnym i powszechnie stosowanym instrumentem ochrony wierzyciela, w tym wypadku pozwanej, w relacjach z dłużnikiem, umożliwiającym szybkie dochodzenie należności wynikających z zobowiązań umownych; wbrew twierdzeniom skarżącego, bez szkody dla którejkolwiek ze stron umowy. Słusznie też Sąd Okręgowy zauważył, że konieczność wskazania konkretnej kwoty zadłużenia, do której bank może wystawić bankowy tytuł egzekucyjny, wynika z treści ust. 2 art. 97 Prawa bankowego. Biorąc pod uwagę powyższe rozważania Sąd Apelacyjny w pełni podziela ocenę Sądu I instancji, że postanowienie zawarte w pkt 34 wzorca przedmiotowej umowy nie spełnia przesłanek niedozwolonego postanowienia umownego w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.p.c., zresztą powód w swojej apelacji prezentuje własną, odmienną od oceny prawnej Sądu Okręgowego, ocenę tegoż postanowienia. Ta polemika jest dowolna i z tego powodu nie może przynieść oczekiwanego przez skarżącego rezultatu.

Jeżeli zaś chodzi o apelację pozwanej to należy uznać ją również za niezasadną.

Zarzut naruszenia art. 479⁴³ k.p.c. w związku z art. 199 pkt 2 k.p.c. podniesiony przez pozwaną jest chybiony, bowiem Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uchwale z dnia 7 października 2008 r. sygn. akt III CZP 80/08 zgodnie z którym rozszerzona prawomocność wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone (art. 479⁴³ w związku z art. 365 k.p.c.) nie wyłącza możliwości wytoczenia powództwa przez tego samego lub innego powoda – przeciwko innemu przedsiębiorcy niebiorącemu udziału w postępowaniu, w którym zapadł wyrok, stosującemu takie same lub podobne postanowienia wzorca, jak wpisane do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy stwierdził, iż wzgląd na ochronę konsumentów nie uzasadnia rozciągnięcia mocy wiążącej takiego wyroku na przedsiębiorców mogących występować po stronie pozwanej. Tym samym wniosek zawarty w apelacji o uchylenie zaskarżonego wyroku i odrzucenie pozwu w części dotyczącej uznania za niedozwolone postanowień wzorca umowy zawartych w pkt 19, 21, 38 z tego powodu, że w Rejestrze klauzul niedozwolonych wpisane zostały podobne postanowienia stosowane przez innych przedsiębiorców, nie mógł zostać uwzględniony.

Oczekiwanego przez powódkę rezultatu nie może też przynieść zarzut naruszenia art. 385¹ § 1 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że zawarte w pkt 36 a, 36 b oraz 37 postanowienia spornego wzorca statuuje prawa i obowiązki klientów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Rację ma Sąd Okręgowy uznając, że poprzez sformułowanie treści postanowienia pkt 36 a umowy pozwana narzuca konsumentowi wyrażenie zgody

na przetwarzanie przez Bank oraz bliżej nieokreślone podmioty związane z Bankiem umową o współpracy w zakresie świadczonych usług bankowych, jego danych osobowych oraz danych o wierzytelnościach i zobowiązaniach, uzyskanych w wyniku zawarcia umowy. Sąd I instancji prawidłowo także, powołując się na treść art. 23 ustawy o ochronie danych osobowych, uznał, że zgoda na przetwarzanie danych osobowych w postaci oświadczenia woli musi być złożona świadomie, wyraźnie i swobodnie oraz, co istotne, nie może być zgodą blankietową tzn. taką która nie wskazuje konkretnego celu w jakim te dane osobowe mogą być przetwarzane. Słusznie Sąd Okręgowy ocenił, że poprzez umieszczenie we wzorcu umownym oświadczenia o treści zakwestionowanej w pozwie, konsument nie miał szansy na świadome udzielenie takiej zgody, ani możliwości wyrażenia sprzeciwu co do przetwarzania jego danych osobowych oraz danych o wierzytelnościach i zobowiązaniach uzyskanych przez pozwanego, w wyniku zawarcia umowy o świadczeniu usług rachunku bankowego, gdyż zakwestionowana klauzula narzuca oświadczenie, że został on o tym poinformowany. Należy również zauważyć za Sądem Okręgowym, że zgodnie z tą klauzulą do przetwarzania danych uprawniony będzie nie tylko Bank, ale również bliżej nieograniczony krąg podmiotów. Wszystko to sprawia, że taka treść postanowienia umownego jak w pkt 36 a przedmiotowej umowy kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami.

Jeżeli zaś chodzi o postanowienia zawarte w pkt 36 b i 37 wzorca umowy, to oba te postanowienia z racji, że zawierają upoważnienie dla Banku do przekazania danych osobowych konsumenta bliżej nieokreślonym podmiotom, z którymi Bank współpracuje oraz przewidują wyrażenie z góry zgody na przetwarzanie oraz przekazywanie danych osobowych konsumenta także po wygaśnięciu umowy na mocy której konsument te dane przekazał, to słusznie Sąd Okręgowy uznał je za naruszające art. 385¹ § 1 k.c. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, myli się pozwana twierdząc, że takie określenie przetwarzania danych jak w/w postanowieniach umownych nie jest sprzeczne z art. 23 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie danych osobowych, bowiem zgoda na przetwarzanie danych osobowych musi być wyraźna, winna jasno i jednoznacznie prezentować wolę zainteresowanego i jej zakres. Udziałający zgody musi być przy tym zorientowany, o jakie dane chodzi i o jakie przetwarzanie, w tym zwłaszcza do jakich konkretnie celów. Sposób poinformowania musi być zrozumiały i nie może dotyczyć bliżej nieokreślonych czynności. Przetwarzanie i wykorzystanie danych powinno następować tylko w tym celu, dla którego zostały pozyskane i cel ten powinien być znany osobie, której te dane dotyczą. Oznacza to obowiązek informowania o celu gromadzenia i zakaz zbierania danych na zapas, dla nieokreślonych lub nadających się określić celów (wyrok WSA w Warszawie z dnia 11 grudnia 2008 r. sygn. akt II SA/WA 1061/08), a te kryteria w zaskarżonych postanowieniach nie zostały wypełnione.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 370 k.p.c. orzekł jak w punkcie pierwszym wyroku, a na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powoda w pozostałym zakresie i apelację pozwanej w całości.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w oparciu o art. 100 k.p.c.